

S E R M O N

GRÉT

VAR MARO

MICHEL MORIN,

ÉUS A BARROS BEAUSÉJOUR,

Prononcet dirac an asistantet.

E MONTROULEZ,

E ty LÉDAN, Imprimer-Librairie.

4. 19
1891

S E R M O N .
M I C H E L M O R I N .

Omnis homo mortalis.

Oll oar sujet d'ar maro cr̄is.

PELL amzer zo , auditoret ,
Aboue ma meus remerq̄es
Un dra hac a zo necesser :
Oll , siouas ! mervel a renq̄es
Oll oar sujet d'ar maro cr̄is :
Omnis homo mortalis :
Pa feuill tan va oll leoriou ;
Pa repassan 'an historiou
Eus an amzeriou dremenet ;
E remérq̄an enne scrivet
Penos Cesar ha Scipion ,
Cyrus , Achil , Agamemnon ,
Epaminondas , Tamerlah ,
Xerxes ha Thaimas - Koulikan ,
Uliss , Hector ha Pompee ,
Alexandr , Annibal ive
Ha meimes bêleg-luchi ar Baill , (1)

(1) Autor Qeguin St. Van ar Bis.

Q deus renget saillat er baill,
 Ha mervel, en despet dezo,
 Hep respect ebet d'o baro.

Gouscoude an oll lecturiou

A meus grêt eus o maleurioù,
 N'o deus qet qement va souchet
 Evel m'en deus va afflijet
 En deiz hirie, hirie an deiz,
 Morin guès maro en hor c'hreiz.

Crenit, plant sempl ha disouten,
 Guez frajil, izellaît ho penn :
 Cèdr a Liban a zo coezet,
 P'evit tra na goesac'h-hu qet ?
 Evit rei da entent guelloc'h,
 Piou na varvo qet, a sonch deoc'h,
 Pa zê Morin a zo maro ?
 Allas ! netra, den n'achapo,
 Crédit-én, parossianis,
Omnis homo mortalis.
 Allas ! oll mervel a rancquer,
 Pebes setanç e pêvar guer !
 Chete te ase, Morin gués,
 Evel biscoas bat na viges.
 Bet out; mæs allas ! ne dout mui :
Sic transit gloria mundi.
 Evessaît, parossianis,
 Dec'h, dec'h diveza er guelis
 Ya, dec'h e velis Morin,
 Var dro c'houeg'h heur eus ar mäntin

Oc'h en em bournen goustadic
En ale eus e liorziec ;
E voa oc'h ober ur regal
Gant un tronçon bara ségal ,
Var b'ini en devoa ledet
Ur guiscat qiguen lied a hed.
Ya , ger calouec en débre ,
Evel ma téprach un tam paste ,
Dioc'h p'ini an aman teuzet .
A gouesse var ho piziet .
P'am guelas e vont er jardin ,
E commanças da vousc'hoarzin .
Ac'haanta , Dom Yan , emezâ ,
Ne qet evel-hêñ eo heva ?
Te voa drol , Morin , gouscoude !
Te vouie farçal a zoare !
 Nan , nan , jarnigoa ! m'en attest ,
 Ar maro ne qet greg honest ;
 Hag e c'hrouga a gafen mad ,
 Hep respect dezi na de oad .
 Piou en divije lavaret ,
 P'en divije bet da velet
 O tijuni , dispar Michel ,
 E tlejes-te biqen mervel ?
 Guir eo sur , den n'el lavarje ,
 Mæs maro inic out gouscoude .
 Ne quelimp mui tanfoeltr biqen
 Pebes col deomp ! pebes angen !
 En effet , m'er goulen ouzoch :

Piou a laqayo branl er c'hloc'h ?

Piou a servicho an oferen ?

Piou a raï tout hivisqen ?

Neus den capabl éus an dra-se,

Paouz-qèz Morin, nemedout-te.

Te rac ar bara benniguet,

Te re ar guest hep sul reglet;

Te a gane-eus al lutrin,

Ispicial gant ul lom guin,

An antienen couls pe vell

Hac al Livolant a Gastel.

Te da-unan a rē d'ar chass

Eus an ilis scarza o flae ;

Hac erfin , evit da veuli ,

Te vœa bon *Omnis homo-ni*.

M'o quel, o clêvet qement-mâ,

O tiolla ha ! ha ! ha ! ha !

C'hoarxit-ta, loüeou pen-follet,

Anat ez eo oc'h azennet.

Honnez eo al lec'b da c'hoarzia ,

Abalainour d'ur pez latin !

M'o pe ar squeud eus ar sqiant,

E respectac'h an dud savant,

Hac ec'h admirrac'h gant rezou ,

Ar peziou latin er sermon .

Hac evit commanç oc'h instrui ,

Omnis homo a sinifi

Ur pot reud hac ur pot capah

Da ober un dra mar deus mab;

Erfin, ur pot mat e pep tra,
Ur pot n'en deus aon rac netra;
Ur pot fin hac ur pot dioc'h-tu,
Nonpas ur sot eveldoc'h-hu.

Mes un dra eo hac a zo sur,
Evit ne ma qet er scritur :
Neb a so sot a sonch dezàn
Eo sotoc'h li an oil evintan.

Chetu eno petra so cos
Eus an omnipinion fos,
Pere ho poa eus a Vorin,
Abalamour ma voa bâdin,
Ha ma talc'he ul lêrou guenn
Hac ur bragou rû ha meleun,
Ab'ini a lêze ordinal
Lost e rochet da sortial.

Mæs m'am guelac'h-me deus an noz
Gant va boutou-coat dros, dros, dros,
M'am guelac'h neuse er guis-se,
E sonjac'h ve ur sot ven-me.
Nan, nan, ne deo qet, tud signac'h,
An abit a ra ar manac'h,
O cleuq! nan, ne moc'h qet ganti :
Cals c'hoas a rancac'h da zisqi;
Hac evelse ya selaoüit,
Mar sell dêc'h-hu tenna profit.

An neb en deus tabatieren
A ell bremàn laqât prisent,
Hac oc'h attantion neuse,

Daou boent a rîn , netra goude.

Q E N T A P O E N T .

GOUDE'r maro , peur liessa ,
 E ve revcl et meur a dra ,
 Evel n'eo an turubaillou ,
 Ar burzudou , ar marvaillou
 Grêt gant tiid vras , tud an noblanc ,
 Grêt gant chae droug dee excelanc ;
 Var guedient-mâ hep moint larcoc'h ,
 E livirin daou c'herig deoc'h .

En effet , parossianis ,
 Choui oc'h eus bet sur an avis
 Da sonjas ha da vedita
 Var'n traou a rês Morin amâ ,
 Brêmâ soñ nebeut a vlaveziou ,
 Pa 'grogas bresqin el lostou
 Ar saout , deiz goët autrou sant Marc ,
 Pa lamont er mèz eus ar parc .
 Qemont bioc'h voa er c'hartier
 A ziredas oll c leur kær ,
 Hac el lamjont evel deved
 Dreist ar porastel er vêred ,
 Michanc da bedi sant Erbot
 Da rei anfan leiz ar ribot .
 Mes , choui zivinfe , pennou m'aout ,

Pè seurt santimant neus ar saout?
 Diana , lamet a rejont ,
 An dour beniguet a ejont ,
 Ha c'hoas meur a zishonestis ;
 Mes lienvel tout a so isqis.

Ac'hanta , sunch a zeu deoc'h-hu ?
 Daouzec'-vlas so bêt da vis du .
 M'emeus sonch-mad , rac en deiz-se
 E voa grêt foar vras ganeime .
 C'houi a grie var boez ho penn ,
 Evel un arme a ezenn ,
 M'o clêvet , da bep nebenta ,
 Ul lêo anter deus ar bourg-mâ ;
 » Forç ! forç ! sicour ! Autrou Cure ,
 » Savit , savit , en han' Doue !
 » Ar zaout so lamet er vêred .
 » Aon hon eüs na vent enterret . »
 Morin , difunet dre ar c'hri ,
 A ziflip er mès eus e di ,
 En e zaou zora ur foro'h spern guenn ,
 Hac er vêred en ul lam crenn ;
 Mont en aqipach-se d'ar zaout ,
 Bazat d'an ini a ell caout ,
 Tol forc'h d'omâ , tol troad d'onnont
 Qement ha qement ma rencjont
 Lamet er mès eus ar vêred
 Buannoc'h vit na voant antreek
 Ac'hantata , clêuq , ac'hantata ;
 Ac'hanta , na var qement-mâ

Petra o'b sus da lavaret ?
 Aon ho poa rac al lutinet ;
 Ha na gredac'h qet, eme c'boni ,
 D'ar poent noz se ho c'hasardi ;
 Mes Michel Morin a raz deoc'h
 Mont pep hini gant e vioc'h
 Ar rest eas an noz da gousget.
 Ha c'hoas , tud cris , ne voelit qet
 D'un den quer mad , erfin d'un den
 Qen douguet d'e amezcyen ?
 Rac n'oa qet red dezàn neuze
 Beze'n e roched d'ar poent-se
 O vareqât ar vêrejon ,
 Er risq da goea er beziou ,
 Pa voa an oll en o goele ,
 Quer coussqet vel ar vioc'h-se .
 Pini a glêvan o roc'had.
 Clêved a rés-te ur vech vad ,
 Louzen goz , ampoesoù ar c'hi ;
 Difun , ur vech-all e coussi .
 N'oc'h eas biscoas den ac'hanoc'h
 Sonjet er mad a eure deoc'h ;
 M'ho pije , * vijac'h touchet
 Pa velit e zeo decedet.
 Allas ! Morin-guès so maro !
 Ah dro-mâ è grêt e varo .
 Cant guech hemde e lavaran ,
 En Michel Morin pa sonjan ,
 Voa domash bras d'ar roué

Defot ne vea bet en arme ;
 Hac ur châlien excelant
 E vije bet ceftenant ,
 Hac e toucje hirio an de
 Cocarden , croas-merit , clere.

Memor am bezo da james
 Eus ar pez a ras an devez
 Ma varvas e vreg Perina ;
 Ur vreguic eus ar gentila ;
 Ur vreguic fur , tamperet mad ,
 Promt da denna , lent da lacat ,
 Carantezus en peb fêcon ,
 Sqüer a bobl , phenix ar c'hanton ,
 Ur pezic serviable en ty .
 Ur botres hac ha voa ganti
 Ouspen-se , fidel bras d'e goas
 Vel Helena da Venelas ,
 Evel Jupiter da Junon ,
 Evel m'oe da Vedee Jason ,
 Evel Venus d'ar c'ham Vulqin ,
 Evel cals a re all erfin .
 Ha choas memes e leverer
 E ouïent mad en em ober
 Qent na voa gantâ na ganfi
 Mansion ebet da zemezi .

P'oa Perina var e goele ,
 Er sicouras dre charite
 Da vervel . Pa falie dezi ,
 Sot e vije miret outi .

Pa voe maro ar glanvoures,
 E redas d'ober an toul bez;
 Neuse tigoras ar c'heler,
 Hac e laqas brânl er c'hleyer;
 Redec da guerc'hat Perina,
 Crapat enni hac he zamma,
 Da gaout ar bez neuse souden,
 E zeulel enni var he fenn;
 Cana couls hac al *Libera*,
Dies iræ, dies illæ;
 Teulel gant ar bal var he c'hein
 Douar ha pri, grouan ha mein,
 He enterri, en ur guir cren,
 Hep biscoas gouela beraden.
 Neuze evit guir voa ebat
 Guelet Morin o labourat!

C'hoas e c'hoarxit, banden loeyou,
 Cac'herien en ho coupeleyou,
 Pebes pitie eo ho quelet,
 Tud divalo, imbecilet,
 Tud dirêson, traou debordet,
 C'houi rafe din coll va speret?
 Me so sur, pa ouzoc'h hirra,
 Na ouzoc'h qet nêmeur a dra,
 Ne qet ur sot a so ganec'h;
 Qit atao, m'en talvezo déc'h.

Ha te a gléo ? azen guernos,
 Me rei did lêzel da storloc,
 Te just pehini a zo ase

O tiscrougnal bars en toul-sé.
 Foeï , foeï , foeter e spilleunic ;
 A golles o c'hoari poullic ;
 Ma rancàn-mè sur mont ase ,
 E pêi va c'hàmejou-me.

Rac an daoulin e spontes ,
 Ha rac ar soudardet iveauz .

Nah ; Morin n'oa qet éveldout ,
 Rac ne sponte èus nétrain tout .

Probatur verbi gratiâ.

Peoc'h ! hoc'h attantion amâ .

Map ha map-caer ar Gholas bras
 En em zifframe evel chass
 Er jardin , divarben ar prun :
 Er guez na voa chomet nicun .
 Ar bléo a luye dre ar jardin ,
 Ha n'oa qet aparanc a fin ;
 Rac , an daou laér , an daou fripon ,
 A saille evel daou leor .

Hap ! hap ! eine Michel dezo ;
 Brémâ , potret , m'o siçouro .

En dont diou gamet var e guis
 Evit qemeret e franqis ;
 Neuse e crog e lost e zê ,
 Hac en ur pic lam var ar c'hê ;
 Crap en colierou va fotret ,
 Hep caout evito nep respet ,
 Stavad d'emân , tol troad d'enont
 Flap , flap , hac en em separjont .

Un dèn a gavas var e du ,
 A zisclapas se qen er tu ,
 Hac a ras dezo e bouça
 Braç bras hac e relounca .
 Evelse en eur vont abiou
 E ré vad ne voa sors da biou .

Evidoc'h-hu , bouc'het anat ,
 Ne dalit qet ur c'hornedat ;
 Rac panese Michel amâ ,
 E voant c'hoas oc'h en em ganna .

Ma conten déch va fablennou
 Tennet eus a gos tolennou ,
 Néuse ec'h alfac'h lavaret :
 Dom Yain hon laca da gousqet ;
 O conta deomp eus e guelorn
 Ur bibl nevez ha coinzou born ;
 Mes ne dîe qet traou tremenet ,
 Na risriadellou cos grac'het
 E a lavaran déch bremâ ,
 Mes ar virionez ar sclerra ,
 Erruet dirac ho taoulagat .
 E velet oc'h eus e falc'hat ?
 Jarnidiaoul ! brava falc'her !
 Sacristi ! brava labourer !
 Un dudi , dam ! voa e velet .
 Et voan a benn caër da sellet ,
 Pa fale'he foennec ar prat don ,
 Ha dridal a ré va c'halon .
 Pebez marvail er font iye !

Abars commanç e tivisq̄e,
Ha goude var un alabad ,
Hep na boursouffi ua passat ,
Ecrog eire fad'ch , fret , fret , fret ,
Qen na vije or pen armet :
Hac e veljec'h en dro deza
An ervennou yéot o coea.
Erru-ta hep ean er penn ,
Deus e c'houris e lam e ven ,
Hac el lem , fes , fes , fes , fes ,
Drem e fals eus an daou gosles .
Goude var gorf e rochet bloc'h ,
Qer gleh , jardogoae ! hac ur broc'h ,
Elega e ven en e blas ,
Hac e labour evel biscoas .
Evit guir e c'heller conta ,
Ur falc'hic natur én devoa ;
Mes gouscoude eo ret avoui
Voa goelloc'h an troad eviti .
Rac , clévit , n'oa qet Yan na Pér
Voa Michel Morin , va c'homper .
Armid , ar vagicianes ,
Ne rē qet quer buan ur pales
Ha ma rē Morin e baro
D'ur foeninec vras a dro var dro .
Na c'houi , merc'het liboudennet
Viltançou cam , loudourennet ,
Guelet oc'h eus-hu er vro-màn
Biscoas falc'her evcl emañ ?

Responent-ta, deus-tu, deus-tu...,
 Penos ? dre ho cousq emoc'h-hu ?
 Endra vijac'h o trei ho penn,
 E falc'h a droc'hje ur garg foen :
 Rac qvit se, c'houi voar ervat,
 E vea hanvet bouréo ar prat.

Mes, gant e fals voa terruplqc'h ;
 Evel ma zàn da zisquez deoc'h ;
 Rac, pa sonje, gant un tol cren,
 E tiscargue ur scour guezen,
 Hac en daou dol fals, trap-fri-frest,
 En discouré déc'h pront ha prest.
 Cric-crac, evit ma er guiot,
 En un tol dorn e rê fagot,
 Fagot en deon hac a so
 Guelloc'h eguet fagot ar vro ;
 Fagot clôq, grêt mat ha buan,
 Nonpas fagodion bian,
 Mes fagot tennet dre c'haol Herri,
 Fagot capabl, fournus da zêvi.

Peoe'h a roï, elques Sant Erbot,
 Yan an ognon, Fanch bleiz ar yod,
 Braguezennec lous, laouennec,
 Expert ar moc'h, vil glaourennec.
 Ha te sonch dit eta gouzout
 Petra eo fagot goude tout ?
 Guir eo iye, fagot a res,
 Fall pe vat, evel ma c'helles !
 Ya, clasq ober, da harlant scher,

Mes nonpas evel ma tleer.

Qê, qê, soubl-da ben, ampoeson,

Rac poan vras a tes d'am c'halon.

Michel erfat a voa ur pot.

Evit gouzout ober fagot!

Jarnicoton ! fagot a rê! . . .

Mes, sellaouit c'hoas adare.

Azeit mar qirit aze,

Rac na det qet c'hoas alesse.

Morin guèz a hent all a voa c'hoas

Un deu guirion, mar boe biscoas.

Una devez morgoaë! . . . ahàn! . . .

Me roas ul louis-aour dezàn

Da gas da di va avocat:

Petra res-én, nemet laqat

Ur pes aour fos a voa gantän

En e blas da renta dezän!

A ben un nebeut goude se,

Ur mis pe zaou marteze,

Dont Kerdalon d'ar presbital,

Lavaret vòa ar pez aour fall;

Haz cass Catel buan afo

Da guemén au *Omnis homo*:

En e gaout a rês quer buan.

— »Penos, emoinie, artisan,

» Grêt oñh cus-liu àu drama'n dra,

» Evel ma pretant au den-mâ? »

— Ya, emezän, antrou Cure,

» Resson en-devez al laér-se,

» N'oa mar ebet , abaoue pell
 » E voa ar pez-se ein godel ;
 » Pa felle din e basseal ,
 » E lavaret din e voa fall :
 » Qément ha qément , ma songis
 » En lacat en daoùarn justic . »
 Eus qément-mà e déc'h anaf
 Penos Michel n'oa qet gaoüyat ,
 C'houi m'o pe ur seurt attanchou
 En em rose tout d'an diaoulou ,
 En un nac'h crenn ho laérondi .
 It , n'oc'h mad nemet da lastri ,
 Fougueérien , oll tud revoltet ,
 Tout e rancas'h beza crouquet .
 Mes m'an oc'h eus devotion ,
 Prestit mad oc'h attantion ;
 Neus netra edifiantoc'h
 Evit ar pez a gontan deoc'h .

Ma viges bet a galité ,
 Va faour-qes *Omnis homo-me* ,
 N'oat qet bet ouzit qer cruel .
 Neuse da hano immortel
 A vije er c'hazetennou
 Er penn eus da actionou ,
 Scrivet , mil-bomb ! a la frissad ,
 Gant paragraph ha signolad ,
 Mes abalamour n'out qet nobl ,
 Out abandonet gant ar bobl ,
 P'ini ne all estimout den

A nez cleze pe cocarden ,
 Chetu eno vit pe rēson
 E tileser en abandon ;
 Hep u'eus ac hanout nez memor ,
 Ha gouscoude sur da histor
 A so ur pez eus an drolla
 A ouffet clēvet er bed-mā.

Ac honta , bragueyer crotet ,
 Disquilit a c'hui so potret ;
 Imitit an *Omnis homo* ,
 A b'ini eina'r gouel hirio.

M'ho coel o c'hoarsin , paganet ,
 Tud divalo cos-doganet ;
 Pa zoc'h contant da viana ,
 Tavit , pa na dalit netra ,
 Ha grit bremān attantion
 Var ar seizvet reflexion
 Och eus clēvet bete vremā
 E comparēson da netra.

Brēma vo bla da vis here ,
 E veac'h amān iye neuse ,
 An tan goal o veza croquet
 Ne oun penos en hor porchet ,
 Morin a grimp var an doen .
 Evel gouinver var ut vezet ,
 Ha rainpa oe'h all lein neuse ,
 Evel var guein un ancane ,
 Evit arrēti , emezan ,
 An tan goal , o cranchat varnān .

Mes evel m'oa sec'h ar matier,
 N'allas qet ober e affer.
 Pa gommances au tan' scuilla,
 Flip ha flap var e dro grilla,
 Ha dêvi memes e vousstach ;
 E quitas crac e varc'h louach,
 Hac e tistennas izelloô'h
 Pa c'houlen sicour diagueneoc'h,
 Dreist oll digant Pieres Gravart,
 Pehini a voa ur pot bavart,
 Gant pehini vije alies,
 Dre m'oant mignonet assambles :
 E hanvet en d'oa e heritour,
 Mar biye evit e sicour.
 Pieres Gravart, ouzoc'h erfat,
 Ne voa qet terrupl trempet mat,
 Qeu ueabeut hac al loe bras-se
 Zo e tiscrongnal en touil-se.
 Pêr a grias var boez e henn;
 Dilam eta-en ul lam crenn.
 Morin d'abord a zilammas
 Var gong Gravart hac el lazas.
 Ha goude tout, d'auj santiman,
 E res e dol honestiman.
 Ar charite, var a glêvan,
 Ar goemianc dreizomp hon-uuau,
 Ha, préferablemant d'an oll,
 Illeomp mirer d'en em goll;
 Honestoc'h e da un den,

Neus fors dezàn dre pe voyen ,
 Mar guéi , en em sovetaï ,
 Evit n'en dê en reï.

Ur vechi en eur gavas goassoc'h ,
 Ur c'bart leo ac'hân pe dostoc'h ,
 En ilis ma c'hexorciset
 Ur plac'h coant a voa possedet.
 Guillou , cléyit , a lavare
 Dre fors biqen na sortije ,
 Anez ántren e corf Morin ;
 Chetu-én nech'het a la fin .
 Tost en eur gave d'an duat ,
 Hac erfond e voa tostic mad .
 Mes-petra eure va den-mie ?
 En em fila eus ac'hane ,
 Mont d'ar porchet hac azea
 En ur pincin a voa enna .
 Sevel e vrugou , trouç'e vleo ,
 Starda e zillad var e dro ,
 Plant'e doc bet'e zaoulagad ,
 Qemeret tout tress ur pot-mad ,
 Ha da grial var bouez e benn :
 » Deus-ta , diaoul , mar dout un den ;
 » Saill en hema-ta , mat credes ;
 » Soutenn ar pez a leveres .
 » Avanç eta d'an avantur ,
 » Mar sonch dit da c'honit out sur .
 » Deus-ta , diaavanç un neubeut ,
 » Nemet aop a pe rag da squeud ;

» Rac mar dont fur, vel a glèvàn,
 » Ne lézi qet da incitàn.
 » Dired eta, cos diaoul boñ ,
 » Deus, ne meus qet aon eus da gorn.
 Petra offet c'about galantoc'h ,
 C'hristenien, ni'er, gouten ouzoc'h?
 E har er vro-màñ ue voa qet ,
 N'ac er bed astier n'er c'haffet.

A brepos, tud, mar boac'h amâ
 Dissul fasq' vian d'vezà ,
 Etro pad an oleȝeu bred ;
 Sonch oc'h eus? perac no pe qet ?
 Ya, dissul e vezò bloas...
 Penos, tud sod, nouzoc'h qet c'hoas
 Epad ar prop al lapousset
 Gant calz a drous hac a gaqet ;
 Partout amân dre ar volsiou ,
 Var ar plench hac âr mogueriou ,
 Oc'h ober o neizou , chetu ;
 Red e dezê ober un tu ,
 Ha né voa goas ober amâ ,
 Pa voa plaçou ar re vrava ,
 Ouspen daou c'hant var peb meguer ,
 Evit mont er més d'o ober ,
 Grêt voa dezo plaçou quer brao
 Evit gournijal tro var dro ,
 Ma credent oll, en o divis ,
 E voant houc'hisien eus an ilis ,
 Ha ma reut eur charivari ,

Ur muſiq hac ur jolori ,
 Ma voat o ſonjal ſur neuze
 Digaſ an alc'houeziou dêze,
 Just e vije en guirionez ,
 P'o devoa an haella mouez.

Me glasq reï da entent deoc'h
 Caout ſonch da viouer ho moc'h ,
 Ha qerconls e vije din tevel.
 Ha pa vijen bet o vervel ,
 Ne voant evit rei da entent ,
 C'houi tout evel ſtatyou ſent ,
 Digor caër gâneç'h ho qinou ,
 Hac ho taouarn en ho pragou ,
 Ne droac'h ho taoulagad morse
 Divar al louënidigou-se ,
 Hep clasq ar voyen d'o c'has pell :
 Mes an *Omnis homo* Michel ,
 Dre ar guir ſqiant a gavas
 D'o chasseal au insign vras.
 E voa d'an ampoent-se azeet ?
 Aſc er plaç ar fabliquet ,
 Pa ras din ſin e zê dezo .
 Me ſonch diu er guelân ato
 Gant e æc naif , ibao ha qempen ,
 De'h ober ſin din gant e ben .
 Rac anez anout e zoare ,
 Ne vije den na guemurje
 Michel guès , hon *Omnis homo* ,
 Vit procuror-fiscal ar vro ,

Pa vije en e habit vrao,
 Rac an habit, clêvit, a sao,
 Ha Môrin a voa signoler,
 Disignach qeit ha ma renquer.

Pa er guelis oc'h ober sin,
 E santis pepos er gre din;
 Rac'evelse ec'h explique
 Gant e ben ar pez a gare.

P'er guelis savet en e za,
 E songis e zê d'bon lazâ :
 Mes, tricolor! ne qet se c'hoas;

Ur seebelen a guemeras,
 Var ar hanc e saill en e za,
 Fredi, fredon, bredi breda,
 Te ne di qet, ha te yelo;
 Te ne pezo qet, te pezo,
 Hac eus an eil pen d'eguile,
 E rafalc'has tout evelse.

Ar guiad-qenvid a scubas,
 Al lapousset a zineïzas,
 Pilat, distaga, fibouchaz,
 Separi, chasseal, difouec'hha,
 Difoustra'n neïzi a ras crac,
 Hep na chomas ua ric na sac,

Panefe an *Omnis homo*,
 Petr'or bije ni grêt eno?
Nescio vos; nan, nan, a'en doc'h
 Entrezoc'h nemet pennou moc'h:
Neb deus fors, banden leuequbris.

Abars ma zin eus an ilis,
 Grit un nebeut reflexion.
 Var an estin hac ar fêcon
 En devoa da garillonad
 Pa vije en e humor vad,
 Gant e glêyer • vusiqe
 Qer caér, qer brao, ma c'hestone
 Qement a glêve anezan.
 Gouscoude, selaouit amân :
 Nan, na bemol na becare,
 Na foeldr tam music na vonge ;
 Hac e lavare e vam c'hoas,
 Penos e voa un domach bras.
 Ne voa bet hè mab e Paris
 O tesqi lezen an ilis ;
 Abil estranch e vije bet ;
 Dioc'h an doare eus e speret ;
 A dra certen, salo vige.

Mes lezomp ar c'homzou caer-se,
 Ha pignomp en tour a speret,
 Da zelaou e vusiq parset.
 E peder gorden e crogué ;
 Hep dont d'en em geni gante ;
 En diou gant e zaou zorn o daou,
 En un all a leiz e c'hinou,
 Hac e benn oc'h e dreit scoukmet ;

Ha pa vije en ein strellet,
 En em stricqennø ep nep droug,
 Evel pa vije eus ar groug,
Hac e sonuge ar pêvar gloc'h
 Evel pa barlantjen ouzoc'h :
 • Ten, ten ami, **teu**, ten ami,
 • Ten da eva, ten da eva,
 • Ten, ten guin, ten, ten guin,
 • Ten guin da Vorin, da Vorin.
 - **Hac** ar c'hès a voa marvaillus !
Morin te a voa burzudus !
 Ouspen an don-se en devoa
Manielou ar re vrava.
Rac un den abil un devéz
O passeal ama dre'r barres.
 ▲ **Savaras**, ameus clévet,
Dre'r bourg-mâne oun qet da bet,
Penos, en un nécessite,
E c'halge coins eus ar roue.
Evit guir, ne qet un órin
E voâr' pot qèz Michel Morin.
Cana rë sur lieb leor ebet,
Qercouls bac un ogrôu fachet.
Ractai ma chantre en un iis,
Flap... var e guein, chap, supilis.
Bale a rë eyet un escop,

Atao , mardiac'h ! sonn ha prop,
Hac en ur rodal'e roje
Ar merq déc'h eus ja guemense.

Ur blijadur voa e veled.
Pa ranget mont e tro'r vered.
Petra oc'h-hu en e guichen ?
Clévet a refet brêma soudén.
Morin guès a voa en o toues.
Ar memes tra , ya , memes
Evel ma vez amàn guelet
Ur golein home dispaqet
E creis ur c'haread panes.

Mes , a lavaro grand-bragues ,
O respont déc'h dre bo fêçon ,
Comparaison ne qet réson.
Petra ta ? Guelomp , *distinguo* ;
Ma n'en dë conform , *concedo* ;
Mes mar dë conform ed a hed ,
E tal réson evel m'e dleet ;
Nonpas réson *strico sensu* .
Hac e c'hoari emedoc'h-hu ?
Per gomparaison conform-ta ,
Per réson sos eo ar guella ?
Goulennit digant potret Rosco
Pet favén ka d'eler no.
Ha c'hoas e-sel déc'h , eme c'houi ,

Disput'var ar philosophi ?
 Disqit sonjal abars parlant,
 Ha list e peoc'h an dud sayapt.
 C'houi euteur ma prouvin' amàn
 Peguer conform e rôsonâñ;
 Po comparachân oc'h panes ?
 Sellaoujt ta, ne qet diès,
 Ne qet red din beza biqen.

Ar guer-se a baneseyen
 A so deut demeus a banes,
 Ha rac se ta e zeus iveauz
 Entreze rapport mutuel
 Ha relation naturel.

C'houi è sur a baneseyen,
 Evel ma tleed er c'hompreñ.
 Ergo, pâ ho comparachân
 Oc'h panes, evel ma er grân,
 Emous rôson-vad d'e ober.

Ac'hân ! bleo brun, ac'hân couer,
 C'hanta ! ne qet evel se
 Edigas an dud d'an erç
 Ne qet eyel se è disqi
 Penos e renquer rôsoni ?

Mes ne avançomp qet netra,
 Nemet sur e vemp da guenta;
 A qen neubent e re Morin,

Mes petra dal dezàn erfin?

Chetu-én maro gouscoude.

Hà ! *Requiescat in pace.*

Vantre-saint-gri ! ya , me attest

E voa Morin un den honest.

Mar dougue bepret boutou prenn,

Ne voa qet dre orgouill certen ;

Rac evit preuv a guemense ,

E dad-caér a voa mestr qere.

Qerqent ha ma save e voiez

Bars er gousperou en hon touez ,

Ne yeljac'h partout nemet chaç

Haï , o tecampi eus o flac.

Ha panese aon da ober

Un tam dismeganç d'e vam guer

Deiz ha nos e creten facil

E vije map un digentil.

Diana soupçoni so dleet

Voa gant e vagnerez chenchet,

Pa voa ganet evit ober

Traou qer burzudus hā qer caér,

Pere so tout mercoù patant

Ne voa qet an den-se paysant.

O leï nan ; ma vije ive !

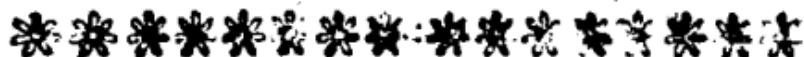
Me a brouvo d'êc'h qemense.

Hac etre daou , c'houezomp hor fri

Ha zimp neuze deus-tu ganti.

Chetu ase ar poent qenta.
 Den a ell caout abec ennâ?
 Ne gredân qet e ve ganet,
 Hac er fônd ive n'en deus qet.
 Mæs abars commanç a neve,
 Qeit a ma incus amser ive,
 Da vont da lavaret e c'hân
 Un *De profundis* evitân.
 Ha c'houi ive banden ezen,
 Csiit qen a faouto ho corzen,
 Pa n'ouzoc'h ho *Te profundis* :
 Sant Morin, *ora pro nobis* :
 E c'hân d'azea em c'hador.
 Ha da gûntunui'n histor.

E IL POENT.

UN deves, n'eus qet pell a se,
 Ar pot Michel inout d'ar chasse,
 Fusuill carguet, gibicereu,
 Poult, bouz, drage ha cartouchen,
 Pa voa e penn ar valanoc,
 Cetu Morin lemel e doc,
 Avanç e benn aziouc'h al lann
 Da sellet e toez ar balan;
 Hac én guelet un anter-gad
 Etrezec ennàñ o tostad.
 Pebes spectacl evit Morin !
 Dac, dac, ha moat var benn ur glin...
 Anjou, feu, paon, bac e filat.
 Ah, vantrebbeu, brava tam gad !
 Va den en ul lam dreist ar c'hê,
 Saill var ar c'had, crap em e zê,
 Un dro var e seul, ha d'ar guêr;
 Ah ! dam, ne selle qet en êr.

E dioada hac e farda ,

E brocha hac e ambrocha .

Trei'r ber , ober tan dirazi ,

Hac he laqat da frissoni .

Pa voe prest , e voe servichet

Oc'h tol evit beza debret ,

Rac ne ouzoch' qet marteze ,

Ne voar tam en ty an deiz-sc.

Commanç a rer hep dale pell ,

Biscoas ne veljoc'h netra vel .

O ar madic ! ô ar cher vad !

O guella den ! ô matta gad !

O matta regal ! matta boüed !

Perac jyc ne vije qet ?

Poaset e voe croc'hen ha bleo ,

O excellant *Omnis homo !*

Nan , vantreichien ! n'oa qet e bar

Etre an êia hac an douar .

C'hoas en e lammou voa noplloc'h ;

Evel ma zan d'e zisquel deoc'h ;

Bac Michel , va zervicher mad ,

Qer fidel din-me ha d'e dad ,

En deus epad nombr blaveziou ,

Rentet din cals a servichou .

Oude tout , n'on qet estonet ,

Rac , evel moe'h eus tout guelet ,
 Ha pa n'em bije nemet yod ,
 Morin en divije e lod .

Pa vije bioc'h besq pe daro ,
 Em sicou're brao d'o gor o ,
 Ha ne serremp an duellen
 Qen na vouze ar varigen .
 En dra vije bara em zy' ,
 Ne vije qet l'ent e tebri .

Beza voan i've en e dy
 Qen hardis evel va bini ;
 Mes eus va zy-me , gouscoude ,
 Peur-liessa eo'e veve .

En ur guer , guella ma ellen
 Er bevén hac er sicouren ;
 Tentet e vijac'h da gredi
 E vije ar mab eus an ty ;
 Martezé voa me ne on doare ,
 Nefra ne rá dée'h qemenso
 Diana , sqiant en devoa ,
 Ha gouzout peur en implij
 Ia Morin ; am zerviche
 A la pilpot guella ma c'helle ,

Evel m'ar prouvin d'ech aman.

Peoc'h a roi beguel an an !

Nebaon ; n'er grez qet da vanac'h,

Mc ac'h avertiss, Yan • zac'h.

Qê, pa deui da c'houenn da basq,
M'en assur dit e teui de glasq.

Mæz nemet fê e ve ganez,

Scillaou an dra-màn mar qerez :

Selaou pegueinent a vancq dit,
N'en dout qet ur pot iutrepid.

Neus mar ebet, pevar gure

A deuas d'am guëlet eur beure,

Ha tout, evel p'am bige joa

Eus o c'haout en zy da leina :

» — Peuos a ra Autrou Cure ?

» — Gaillard ato, ha c'houi ivé ?

» — Evel ma velit, treud atao.

» — Azeit. — nonpas; ped heur eo ?

» — Deg heur anter, nevez sonet.

» — O peoc'h, bon emedoimp abred.

Ne c'heus qet leïnet c'hoas, cure ?

» — Ne m'eu qet c'hoas. — mat, qent à se

Gra oza leixa, hac etre daou,

» Deomp da velet ar jardinou ,

» Ha da laret hor brevier. »

Ne vouien petra da oher.

Ya , m'en assur , me voa nec'het ,

Rac n'oa forz din pelec'h sellet ,

Ne velen qet ebars va zy

An tanfinfoëldr tam da zebri .

Ha n'oa qet un diaonstreguez

Béza en ur seurt tieguez ?

Petra voa affer ar re-se ,

Dont d'am guelet-me an deiz-se ?

Rac cetu , etre c'houi ha me ,

Ne garan qet rei d'an dud-se ;

Ne qet m'am bê c'hoant gouscoude

E ve publiet qementse ;

E secret e el lavaran deoc'h ,

D'o peza sot , m'er si ennoc'h .

Mes pa voant ta deut goucoude ,

O lésel hep tam a voa ive ,

Evel a ouzoc'h dileçon ;

Rac dar e voant gant a naon .

Mes pe seurt lein da krepatri ,

Pa né voa lœstr tam pesq em zy ?

Rac me a meus sonch mad bremân,
 Derc'hent ar sul e voa'n dramân,
 Pe dérc'hent ur gouel marteze;
 N'en eus fors goude tout ive.
 Hoguen mar qirit, fors a sq;
 Vigil a yoas sur deomp ato.
 An *Omnis homo* e teulé
 E zillad var bord ar rivier;
 Taflao, frrrrr, hac en ul lam crepn
 E plonja en dour var e benne.
 Ni sonje tout e voa beuzet:
 Mes, jarnicoton ! ne voa qet;
 Rac souden goude e savas.
 Ha gântân ur picol pesq bras.
 » Ac'hanta, emezân, deomp-ni,
 » Tud ar roue mac'haign int-hâ?
 P'an devoa neuet bete'r bord,
 E tol ar pesq divar e dord.
 Vantre-chien, brava aneval,
 Assa, na brava penn chatal
 E e'hinou qen digor gantân
 Ma cusse tout ho penn ennâni
 Mes a yoas sur, pa gomzot.

Tevel a ri-de , den diot ?
 Brassoc'h e eals da c'hinou-te
 Evit n'oa hini ar pesq-sé.
 Ha tè voa capabl da zouten
 E vraguesén da ur seurt den ?
 Ia , ia , façou tartes ,
 Morin a voa coq ar barres .

Ar c'hêz ! Doue d'ar pardono ,
 Brava tol a rés-en eno !
 Neuze e tronsas e vanchou
 Hac eus e abit al lostou ,
 E gontellic a zigoras ,
 Ha neuze ractal el lamas ,
 Tuf , tuf , tuf , tuf , gric , gric , gric , grie ,
 Hac e crog er pesq manisic ,
 Nonpas pesqic , mès ur foëltren ,
 E zistripa prop ha qempen .
 Ma rejomp gantân ur frico
 A dahie c'hoezec pe var dro ,
 Hac ur soç qer mad a voa grêt
 Ma lipjomp oll hor biziet .
 O guella pesq ! ô guella den !
 Nap , nap , sur , ne squizzin bigen .

E publia partout dre'r vra
 Voa Morin an *Omnis homo*,
 Ur vech c'hoas, matta frigoussen !
 Córbleu, brava giboloten !
 Q'en excellant voa préparet,
 E carjen e vijac'h o velet,
 Ha pa n'o pije aizozi
 An distera tam dà zebri.
 Evit guir, eus an toach gueilla
 Voa grét ar frigoussen gantâ;
 Ilac evit rei da entent déc'h,
 Evel pa vijac'h var al lec'h,
 M'en assur, hep laret gueyer,
 Neus marmiton na patesier
 A osse guelloc'h nn tam boued ;
 Ah, dam ! c'hui vije guel souezet,
 Ya, pa sonjan gouscoude,
 Pebes tol a res-ân neuze !
 Morin gués ! va bennos varnout ;
 Te voa un den ilac en doa gout !
 Rac, evel m'er gouzout ive,
 E voamp coc'h-qy penvert-te.
 Mes petra dal en dciz hirio

Da' Vichel e oll virado ?

Erfin tout, chetu-én ase :

Bez'en e blaç piou a garre ?

Foultr an hini n'en dê nec'het ;

Ha va-unan ne garren qet,

Evit oll vadou ar bed-mâ ,

Ha pa c'hallen ressuscita.

Tignousien , ma na davit qet ,

Mar c'hoarxit evel ronsceet ,

E ven sot lavaret guer mui .

Gouscoudé evit toc'h instrui

Da zioüal piz cus ar maro

E e sermonan- dêc'h hirio ;

Rac e peb oad , ouzoc'h ervad ,

E renquer , allas ! e c'hripat ,

Morin a voa c'hoas yaouang flâm ;

P'en deus ranget ober al lâm ;

Ya , en fleur e yaouanqis ,

Trégont vloas nemet daouzez mis ;

Oconta bigen na muigen ,

En devoa just ha netra qen .

Tao , tao , fri marmous , gant a ri ,

Bigen au oad-se pe yeli ;

Crouquet vi abars bla amàn ,

Ha ne qet eston , a gredàn .

Lavaromp c'hoas , p'on eus amzer ,
Biqen né vanqo ar matier.

Un' devez eus en em bournen ,

Evel dre ur chanç diarc'lien ,

Eur sourd bras a flêmas ennâ ,

Er santimant vad de laza .

Ac'hanta , ur vêch gouscoudé ,

Petra sonjit var qement - se ?

Sonjal a rit sur , ha ne qet ,

E voe tost da veza lazet ?

Bah ! . . . ne qet se a erruas ,

Rac ar sourd hepken a varvas .

Ha goude tout , domach vije :

Eus a betrà en em velle ?

Rac nc'voa qet affer sourdet

Frota olost eus Morinet .

Biscoas ne ras qer fall devos

Abaoue ma voa en buez .

Mes evessaît brêmâ pis ,

Erru ar c'hi var an tapis .

Neus mar ebet , Michel o won

D'ober e guest da Bondeont,
E vistolen a voa gantà ,
Carguet leun couch , na petra ta ?
Mê s pa voe erru tost d'un ti ,
Dilamet ur palfoultren qi ,
Rampa , morgoaë ! e creis an hont ,
Guell reud e lost , scrignet e zent .
Pa velas Michel , al loen fall
A gommariç grogpal hac arzal
An aotrou , p'ini er gouple ,
A grias divar bord ar c'hê :
» Hiss gantàn , Dragon , hiss gantàn :
» Alon , Dragon , pill varnezàn . »
F An tam ar blei a anevál
Ne voa qet en gout da farçal.
Neus fors , Morin en deporde ;
Ar c'hi , ouïaou , ouïaou , a ziredc.
» Deus amàn , têtè ; deus amàn . »
Inutil eo parlant ountàn .
Morin tenna e vistolen ,
Dragon dezàn en ub lam crenn .
Morin : » d'o-toul . » ha sqei varnàn ;
Ar c'hi , hagn , hagn , crimpat oun tân

Da glasq devori e visach ;
 Morin hép deport davantach ,
 Dac , dac , banta e vistolen ,
 Tam , paon... ar c'hi disgregui crenn ,
 Ha mont ractal en ur grial
 Da guichen e vestr da yudal .
 Ar goad a ruille eus e vin ,
 Evel an dour eus ur velin ;
 Rac Michel pa losqe tennou ,
 A vize ato d'ar guinou .
 Hac an autrou en em c'houeza ,
 Digas testou quer brao ha tra ,
 Afier da Vorin adare ,
 Abalamour d'an tenu caér-se .
 Galvet ar pôt da d'yr sican ,
 Morin en em gaout quer buan .
 Evit résoli e lavaras
 D'ar barnet en interrojas ,
 E voa evit en em diven
 En doa renget leusquel e denn .
 Caér en doc . jujet voe ar proces ,
 Na condaonet voe Morin guès
 Da baëa ar c'hi pront ha prest ;

Pe autramant lezel e guest.

Daon artiel goell fachus dezàn;

Chut, chut, ha clévit anezàn :

» **D**ragon, penevede ya zenù

» **E**n doa va longet hep holen. »

Hac ar procurol eus al lez

A respont deàn : » Ma carjes

» **E** voas bet quit a guement-màn

» **T**rei gross da vistolen deàn. »

» **R**æson oc'h eus, eme Vorin,

» **H**ac ober se voa ya dessin,

» **Y**a, ma carje qi an aotrou

» **T**rei e lost el këch e chinou. »

Poezet e voe ar rézon-se.

Deus an eil tu huc egufle,

Cavet valabl, evel ur chanç;

Revoget ractal ar setanç;

Grêt oals a formulitegn

Grêt da Vorin ha d'an autrou

Mont qen-eus-qen var guementse,

Evel ar goez a Saint-Jaüde.

Hac en zo marvail ? mat hñ fal

Omp oblige d'en em zlouan

Ha da veva bete'r marg ,
Mar gueñomp , cousto pe gousto.

Sabredeboa , na pebes den !
Ia , ia , fountraillesen !

Me euter mont evel ur c'houil ,
Mar boa den e vro gen habil .

Brava acolist , ha nc qet ?
An aotrou a chomas estonet.
Sant Jupiter , c'houi a gose !
Ennes a vœ mezus neuze !

Evidoc'h-hu , bouc'het anat ;
Ne dalit qet eur grabanat ,
Ma vijac'h bet en affer-se ,
E rancjac'h paea ar c'hi-se
Rie ha rac var oc'h ivinou ;
Rac ne ouzoc'h qet ar c'hosiou .
Netra , dogan , respet din-me :
Ha da Vichel qercouls , ive :
Rac da c'hinou a so re vrás
Vit en em denn eus ur seart pas .

Nep a barlant dirac noter .
A renq beza disfinouer ,
Ha c'hoas avoalc'h d'ober gantà ,
Ha re memes peug-liessa .
Michel er grê , se so certen ;
Mæs Michel ive a voa den .

Ia n'en dba qet aon rac e squeud,
Ia rac ar justic gen nebeut.

Ia , partout e livirin ,
Iep biqen james e squisin ,
Oa Morin un den excelant
Breist an oll generalamant.
Ies n'eller qet e expliq'a ,
Ia renta rezon anezà ;
*Omnis homo a lavar tout
ur pez a so en hor galloud.*
Mes , allas ! allas ! ne vram qen ,
Evidomp-ni pebes anqen !
Nam , tud diot , n'er guelimp mui :
Sic transit gloria mundi.

Mes dre e section diveza
E c'hàn da zisqueñ dêc'h brêma
Hac e nerz vrás hac e gourach ,
Erfin e nebeut a altach
Evit an oll madou terrien .

Dec'h , dec'h e varvas , christenien ;
Dec'h , da c'huec'h heur eus ar mintin ,
E ioncas ur chopinat guin ,
E pignas hep squeul na netra
E beg ar vezed huella ,
Evit dineiza ar biguet :
Claustrea vox dezan laget

Grimpat a eure-ta hep sqeul,
 Hac ar marez criz cus e heul.
 Pa vox pignet bete ar ar beg,
 Hac erruet gant ar biguet,
 E cominâças gant an dorm-se
 Pe gant hini e fagode,
 Gant an dorm-se pe gant hini
 Er guelac'h o carilloni,
 Gant an dorm-se, heb eana,
 E pilje ur c'hoad en ur gana,
 Gant an dorm-se, ya gant honnes
 A denné ar bignet er mes.

Ar biguet coz en dro dezän
 A grie grâc, grâc, varnezân.
 En a dape aï lapoucet
 Hac o destunie er gaquet.
 P'en doa grét tout menet disqen;
 E c'hase var ur scour guezen,
 Hac e cri' gant un ton joaus :
 » Sellit tout, gounezet énieus.
 » Ur vech all laqit clostreou,
 » Gneueme c'hai ar gonidou,
 » Me a yêl ta, michieyen,
 « Diwar o coust bremâ souden...

N'en doa qet peur-achnet e c'her,
 Na yeljomp e guillou en ær,

Discolpet crac ar scour gantâ
 Dre e ners vras , na petra ta ?
 Louezâ a rês a vrang da vrang ,
 Tout e torjout , bini ne vanq ;
 Flao , flao var ar pave e coué
 E dronç-targas etouez ar goue .
 Jar , choug e c'hit e c'herruas ,
 E galon e escarmouchas
 E gorf a dreus a oue broustet
 E gostez a oue disrompet ,
 E gof a antreas en e guein
 Gant ar stronç vras deineus ar vein .

Penos , cleuq , na voelit qet e'hoas
 Clèvet eur malheur qet bras !
 Evit pris ur chöpinad guin
 Dut märo ta , va mab Morin !
 A varc'hat mat piou n'er péje ?
 Da grôc'hen hép'gen sur talie ,
 Guell e vije bet dit , allas !
 Na piye guelet neiz bacoas . *Amen.*

F I N.

